

16 NOV 2012

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 201201237/KBH

Vår ref: 11/564-15/MAVA

Oslo, 06.11.2012

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN - ADGANG TIL Å TA LYD- OG BILDEOPPTAK

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 14. august 2012 om endring av utlendingsforskriften §§ 17-2 og 17-21.

Forslaget innebærer at politiet gis adgang til å ta lyd- og bildeopptak av samtaler med asylsøkere under registrering av asylsøknad. Videre innebærer forslaget at Utlendingsdirektoratet (UDI) gis mulighet til å ta bildeopptak av asylintervjuet. Nedenfor følger våre kommentarer til de foreslåtte forskriftsendringene.

Forskriftsfesting av politiets adgang til lyd- og bildeopptak av asylregistrering

Politiet har i dag mulighet til å ta opptak av lyd eller bilde under asylregistrering dersom asylsøkeren samtykker til dette. I tillegg må de øvrige vilkår for behandling av personopplysninger være tilstede, jf. personopplysningsloven §§ 8, 9 og 11.

UDI er enig med departementet i at det er mer hensiktsmessig at adgangen til lyd- og bildeopptak blir hjemlet i forskrift fremfor dagens samtykkeordning. Vi støtter derfor forslaget til ny § 17-21 sjuende ledd i utlendingsforskriften.

Hjemmel for bildeopptak av samtaler med asylsøkere

UDI kan i medhold av utf. § 17-2 sjette ledd ta lydopptak av samtaler med asylsøkere. Forslag til endring av bestemmelsen innebærer at UDI også gis adgang til å ta bildeopptak av slike samtaler.

UDI støtter forslaget til forskriftsendring. Vi anser det som ønskelig at vi nå i forskriften gis mulighet til å bruke bildeopptak i helt spesielle tilfeller, da vi ikke anser informert samtykke som særlig aktuelt her. Vi viser i den forbindelse til departementets uttalelser i høringsbrevet om tvil rundt samtykkets rekkevidde.

Høringsbrevet omtaler UDIs adgang til opptak av *asylintervjuet*. UDI vil påpeke at det også kan være behov for å ta opptak av den forutgående ankomstsamtalen. Etter vårt syn vil begrepet "samtaler" i utf. § 17-2 sjette ledd omfatte både ankomstsamtale og asylintervju, slik at adgangen til lyd- og bildeopptak etter forskriftens ordlyd ikke er begrenset til selve asylintervjuet. Eventuelt bør det vurderes å presisere at adgangen ikke er begrenset til kun å gjelde asylintervjuet.

Vi har merket oss at departementet ikke legger opp til at lyd- og bildeopptak skal gjøres rutinemessig i alle saker, men at det bør forbeholdes de sakene hvor det antas å være et særskilt behov for at slike opptak gjøres.

Lydopptak er i dag en sentral del av UDIs kvalitetssikringsrutiner. Det tas rutinemessig lydopptak av alle intervjuer med enslig mindreårige asylsøkere og alle saker hvor det benyttes tolker som ikke tilfredsstillende minstekravet for oppføring i nasjonalt tolkeregister. I tillegg tas det lydintervju i andre saker hvor det av ulike grunner er behov for å kvalitetssikre tolkingen. Vi vil anslå at det tas lydopptak i ca halvparten av asylsakene, men mener dette bør utvides til å gjelde alle asylintervjuer. Vi viser i den forbindelse til tidligere korrespondanse med departementet om dette, se vårt brev av 10.05.2012 (deres ref. 201201237/vår ref. 11/564-10).

Slik vi vurderer det vil behovet for å ta bildeopptak være vesentlig mindre enn behovet for å ta lydopptak. I noen få saker vil bildeopptak i tillegg til lydopptak kunne bidra til å styrke søkerens rettsikkerhet. Vi slutter oss til departementets uttalelser om dette i høringsbrevet. Vi bemerker samtidig at dagens tekniske løsninger vil begrense bruken av bildeopptak. Dersom vi med tiden får bedre tekniske muligheter vil dette kunne endre seg.

Det fremgår av høringsbrevet at forslaget forutsetter at søkeren, forut for eventuelle lyd- eller bildeopptak, må gis informasjon om at det tas opptak av asylregistreringen/asylintervjuet, om årsaken til dette og om hva som er formålet med opptaket. Videre fremgår det at denne informasjonen bør gis samtidig med den informasjonen som allerede gis i dag til søkeren. Asylavdelingen i UDI har egne rutiner for hva søkeren skal informeres om før intervjuet starter. Rutiner for informasjon om bildeopptak bør inkluderes i denne standarden. Vi vil ellers bemerke at det er viktig å være bevisst på at bildeopptak kan oppleves som en belastning for søkeren.

Lagring av lyd- og bildeopptak

Per i dag lagres lydopptakene utenfor fagsystemene. Eventuelle lydopptak synliggjøres heller ikke i DUF som saksdokumenter, men det fremgår av intervjurapporten hvorvidt det er gjennomført et lydopptak eller ikke. I noen tilfeller er det også registrert som en merknad til hendelsen i DUF at lydopptak er gjennomført. Med dagens system for lagring og rekvirering av opptak kan det være tidkrevende å få tilgang til opptaket av intervjuet.

De foreslåtte endringene vil på denne bakgrunn ikke påvirke fagsystemet direkte. Det er begrensninger i fagsystemet i dag som gjør en tettere knytting vanskelig uten at sentrale komponenter oppgraderes.

Det er generelt uheldig at det samles inn og lagres personopplysninger utenfor fagsystemene, slik vi også vil måtte gjøre med bildeopptak inntil man får utviklet fagsystemene i tråd med dette behovet. Det bør derfor utredes muligheten for at lyd- og bildeopptak av asylsøkere kobles til personenes sak i DUF og at selve lydopptaket lagres i eSak. Dette vil i større grad ivareta hensynene til sikker lagring og etterprøvbarehet dersom det er oppstår tvil om hva som ble sagt under intervjuet. Opptaket vil da bli synlig for andre parter som skal ha innsikt og tilgang til sakens dokumenter. Dette må ses i sammenheng med politiets adgang til å ta lyd- og bildeopptak ved asylregistreringen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det fremgår av høringsbrevet at det må forventes noen mindre kostnader knyttet til innkjøp og vedlikehold av utstyr samt noen kostnader knyttet til tilfredsstillende lagring/oppbevaring av materialet. Det forutsettes at etatene kan dekke kostnadene innenfor eksisterende rammer.

Når det gjelder tidspunkt for iverksettelse vil vi påpeke at anskaffelsen av utstyr til bildeopptak må gjennom offentlig anbudskonkurranse. Vi antar at denne prosessen vil ta ca 4-6 måneder fra beslutningstidspunktet. I tillegg må det påregnes noe tid knyttet til opplæring og testing av utstyr m.v.

Med hilsen

Frode Mortensen
avdelingsdirektør

Marius Mølmen Moen
underdirektør